

Skjøtselplan for to slåttemarker på Lillery, Orkdal kommune, Sør-Trøndelag fylke.

Figur 1. Lavvokst og artsrik eng i midtre del av lokaliteten Lillery 2. Her sees bl.a. en del vanlig nattfiol, prestekrage, og litt blåklokke - arter som vil få mye bedre forhold om det blir slått og ferskt høy og gammalt gras rakes godt opp og fjernes. Her kan også skimtes en gammel plogkant og litt timotei, som vitner om mye av innmarka for en del tiår tilbake har vært dyrka opp. Bilde tatt mot nord. Foto: Steinar Vatne

FIRMANAVN OG ÅRSTALL: Økolog Vatne 2014

PLAN/PROSJEKTANSVARLIG: Steinar Vatne

OPPDRAAGSGIVER: Meldal kommune

LITTERATURREFERANSE (for skjøtelsesplanen): Vatne, S. 2014. Skjøtelsesplan for Lillery 1 slåttemark, Orkdal kommune, Sør-Trøndelag fylke. Økolog Vatne Notat 12-2014.

Forord

Med grunnlag i undersøkelser av slåttemark (utvalgte naturtype) i Meldal og Orkdal kommuner i 2013 sammen med Miljøfaglig Utredning og 2014 har Økolog Vatne på oppdrag for Orkla Landbruk v/Odd Lykkja utarbeida skjøtselsplaner for slåttemarkar som har verdi B-viktig og A-svært viktig. På Lillery har vi kartlagt to slåttemarks lokaliteter med B-verdi. Her er det et godt innslag av naturengplanter, og det er potensial for at de kan utvikle seg til riktig flotte blomsterenger etter noen år med slått. En del av slåttemarka kan trolig slås med en lett traktor. Har en tilgang på tohjulstraktor med slåmaskin, siderive og slepesvans, vil det nok det lette mye av arbeidet i de bratte bakkene, men en del manuell raking og ljåslått må en regne med.

De som vil bruke og bevare ei artsrik slåttemark kan med fordel sette seg inn i hvordan jorda blei drivi før traktoren og kunstgjødsla kom på markedet. Naturgjødsla var verdifull og blei helst bare brukt på åkermark. Slåttemarka fikk lite eller ingen gjødsla, og blei gradvis utarma for næringsstoffer. Det var derfor viktig at også de minste grastustene langs engkantene, i bratte skrenter og mellom steiner og trær blei slått for å få nok vinterfôr. Slåttemarka var finpusa etter at slåttekaren og rakstedeia var ferdig. Om høsten slapp en innpå husdyr som hadde med seg frø fra utmarka, og i tråkket etter dyra kunne frøa spire. Det er denne bruken som gjorde at slåttemarka blei så artsrik. Hvis slåttemarka blei pløyd og tilsådd, ville engplantene spre seg sakte inn fra kanter og knauser der jorda ikke hadde blitt snudd. De gjenværende slåttemarkene er i dag leveområder for mange blomsterplanter, insekter og sopp som har blitt sjeldne etter at moderniseringa av landbruket satt igang for fullt på midten av det forrige århundret. I dag har vi mulighet til å bruke moderne redskap i slått, noe som kan lette mye av arbeidet, men fortsatt kreves en del manuell raking og ljåslått, i det minste langs kantene og over knauser. Grundig slått og fjerning av all avlinga, uten tilførsel av gjødsla er fremdeles den aller beste måten å ta vare på slåttemarka. Slåttemarka kan gi et bra og smakfullt håbeite, og de som har dyr, kan ha god nytte av å gjerde inn slåttemarka si.

Steinar Vatne,
Grindal 12.12.2014

Figur 2. Oversikt over slåttemarkene Lillery 1 (rød avgrensning til venstre) og Lillery 2 (til høyre). Satellittfoto fra 2013.

A. Generell del

Slåttemarker er arealer som blir regelmessig slått. Semi-naturlig slåttemark, eller såkalt natureng, er slåttemarker som er formet gjennom rydding og lang tids tradisjonell slått. De er ofte overflatelyddet, men ikke oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og ikke eller meget lite gjødslet. De blir slått seint i sesongen. Slåttemarkene blir eller ble gjerne høstbeitet og kanskje også vårbeitet. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer noe fra sted til sted og hvor man er i landet. Slåttemark er urte- og grasdominert og oftest meget artsrik. Den kan være åpen eller tresatt.

Tresatte slåttemarker med styvingstrær som blir høstet ved lauving er i dag meget sjeldne. Slike såkalte lauvenger ble gjerne beitet om våren, slått en gang seint om sommeren og høstbeitet. I tillegg ble greinene på trærne høstet til lauvfôr med et tidsintervall på 5-8 år. I gammel tid spilte også myr en viktig rolle som slåttearealer (slåttemyr). De fleste jordvannsmyrene i Norge har tidligere vært slått, men myrslåtten opphørte i stor grad alt for lenge siden og forekom bare noen få steder fram til slutten av 1950-årene. Gjengroingen av slåttemyr går imidlertid gjerne langsomt så flere myrer bærer i dag likevel fortsatt preg av denne høstingen. Det er registrert få lauvenger og slåttemyrer som fortsatt er i hevd.

De ulike slåttemarkene tilhører våre mest artsrike naturtyper med meget stor betydning også for andre organismer enn karplanter. Rundt 70 prosent av våre dagsommerfugler er for eksempel knyttet til åpen engvegetasjon (særlig urterik slåttemark) og en rekke vadefugler bruker strandenger (slått eller beita) som hekkeområder og rasteplasser ved trekk. I tillegg har slåttemarker stor betydning for mange truede beitemarksoppper. Slåttemarker kan ikke erstattes av beitemarker fordi de inneholder vegetasjonstyper og flere arter som ikke opprettholdes av beite. I sammenligning med beitemarker har de høyest arts mangfold per m² og også de største bestandene av flere truede engarter. Gjennom historien har de vært, og vil også i framtiden være, viktige "levende genbanker". I tillegg er de bærekraftige økosystemer som har vært et nøkkelelement i norsk landbruk i tusener av år. I løpet av 1900-tallet har de imidlertid blitt blant våre mest truede naturtyper.

Slåttemarksutforminger Midt-Norge

Den store variasjonen i vår slåttemarksvegetasjon i Norge er foreløpig bare delvis kartlagt. I det følgende har vi likevel forsøkt å peke på noen utforminger av slåttemarksvegetasjon som kan sees som karakteriske for Midt-Norge og dermed gir denne regionen et særskilt forvaltningsansvar. Vi gir også eksempler på noen verdifulle lokaliteter.

I Midt-Norge finnes utforminger av dunhavreeng på kysten med arter som blåstarr, vill-lin, ormetunge og marianøkleblom. Artsrike slåttemarker med bl.a. marinøkkel og rødflangre er registrert på Allmenningsværet i Roan, Sør-Trøndelag. Eksempel på artsrik dunhavreeng er registrert også i Oppdal kommune på Åmotsdalen gård og på Halsen. Også Kleivgardene-Sliper-Detli i Oppdal har meget artsrik slåttemark med kalk- og varmekrevende arter. I Lierne i Nord-Trøndelag på Kvelia finnes boreale slåttemarker (flekkgreisøreng) med lang kontinuitet, som fortsatt er i god hevd. Og på Storlia i Leksvik kommune finnes hevdede enger av ulike typer som frisk fattigeng, frisk til tørr middels baserik eng og vekselfuktig, baserik eng, med vill-lin, nattfiol, storblåfjær, bakkesøte, vårmarihand, bergskrinneblom, vårskrinneblom og stortveblad. Velhevd skogstorkenebb-ballblomslåttemarker finnes i Sølendet naturreservat, i Røros kommune, Sør-Trøndelag.

Generelle råd ved skjøtsel og restaurering av verdifulle slåttemarker

Skjøtsel

Beste måten å skjøtte ei gammel artsrik eng på, er å følge opp den tradisjonelle driftsforma, uten gjødsel og med sein slått. Det tradisjonelle slåttetidspunktet har variert noe fra sted til sted avhengig av klima og høyde over havet. Derfor er det viktig å finne ut hva som har vært vanlig på den aktuelle lokaliteten eller i nærområdet fra gammelt av. Slått før 10. juli var imidlertid meget sjeldent!

En bør benytte lett redskap (ljå, tohjuls slåmaskin eller lettere traktor der det er mulig). Graset må bakketørkes/ev.hesjes før det fjernes. Bakketørkinga viktig for at frøa til engartene både skal få modne ferdig og bli liggende igjen på enga når høyet samles sammen og kjøres vekk.

Enkelte steder har engene i tillegg vært beitet, enten vår eller høst eller begge deler. Bare beiting kan imidlertid ikke erstatte slått, men er det eneste mulighet for skjøtsel i en periode, er storfebeiting det mest skånsomme. De velger ikke ut "godbitene" slik sauene gjør. Beitepresset må i tilfelle ikke være for stort, og en må vente seg noe manuell etterrydding. Der en har tidligblomstrende arter som til eksempel søstermarihand er det særlig

viktig at en unngår vårbeite.

Restaurering

Når det gjelder restaurering av enger som er i gjengroing og utvidelse av eksisterende slåtteareal er det viktig å ikke sette i gang med mer omfattende restaurering enn det en greier å følge opp med skjøtsel i ettertid.

Dersom det er mange delfelt som skal restaureres, kan det være lurt å ta det trinnvis over flere sesonger. Slik blir det mer overkommelig, og en får en følelse med hvor omfattende de ulike tiltaka er, og hva en kan forvente å få gjennomført per sesong.

Hogst/grovrydding bør helst gjennomføres på frossen og gjerne bar mark, dette for å unngå skader på undervegetasjonen og er samtidig lettvinnt for å få så lav stubbe som mulig. Rydding i snø kan være noe mer tungvinnt, mindre busker og oppslag kan også ryddes på sommeren når det er tørt og mye av biomassen er samlet i bladene.

I slåtteenger som *ikke* har vært tresatt er det ikke noe poeng å sette igjen noe særlig med trær. Gamle styvingstre må imidlertid spares. Et og annet lauvtre med fin og vid krone kan og få stå. All gran/furu og fremmede treslag (eksempelvis platanlønn) bør fjernes.

Etter hogst er det spesielt viktig at alt ryddeavfall, kvist, stubber og lignende blir samla sammen og brent på egne steder, og aller helst frakta ut av området. Dette for å unngå unødig oppgjødsling. Ryddeavfall som ligger spredd utover vil elles fort føre til ny dominans av uønska rask- og storvoksen konkurransesterk vegetasjon. Oppflising og spredning av flis i området er av samme grunn ikke å anbefale.

Gjenstående biomasse vil ta opp noe av næringen som frigjøres fra de døde røttene til trær og busker som har blitt ryddet vekk. Dette gir en gjødselseffekt som lett forårsaker oppvekst av uønska nitrogenkrevende arter (som for eksempel bringebær, brennesle). Gradvis gjenåpning er derfor viktig. Gjødslingseffekten sammen med økt lysinnstråling fører gjerne også til en del etterrenning. Det er mest effektivt å slå lauvrenningene i juli, når det er minst energi samla i rotsystemet. Dette faller normalt sammen med slåttetidspunktet. Det kan likevel være nødvendig å rydde lauvrenninger flere ganger utover i første sesongen, og i tillegg året etter.

Osp og or sprer seg ved rotskot, og rydding kan i mange tilfelle føre til utstrakt renning. Disse kan det derfor lønne seg å ringbarke (sokke). Det bør da skjæres et fem cm bredt band rundt treet nedanfor nederste greina. Det er viktig at snittet er så dypt at all barken forsvinner, slik at transporten av næringsstoff helt sikkert er brutt. Det er lettest å ringbarke om våren. Etter tre sommere må de døde trea fjernes.

Stubber må kappes helt ned til bakken, enten i forbindelse med hogsten eller ved etterrydding på barmark. Større stubber vil gå raskere i forråtning om en skiller barken fra veden med et spett eller lignende, og så stapper jord i mellom. Med unntak av osp og or kan en også unngå renninger på denne måten. Dette kan til eksempel være aktuelt i kanter som hindrer lysinnstråling til slåttemarka.

Problemarter som bringebær- og rosekratt, brennesle, mjødukt eller liknende går normalt ut ved slått, men kan være avhengig av slått flere ganger per sesong i begynnelsen med ljà eller krattrydder. Ev. felt med einstape (bregne) bør slås ned med kjepp (ikke skjæres ned). På denne måten fortsetter bregna med å transportere næring fra røttene, og utarmer så rotsystemet sitt. Den bør så fjernes på høsten. For mer utfyllende om skjøtsel, restaurering og hevd, se:

Skjøtselsboka for kulturlandskap og gamle norske kulturmarker som finnes på DN's hjemmesider:

<http://www.dirnat.no/content/1916/>

B. Spesiell del: Lillery 1

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)									
Navn på lokaliteten Lillery 1					Kommune Orkdal			Områdenr.	
ID i Naturbase BN00088311			Registrert i felt av: Steinar Vatne og Geir Gaarder					Dato: 15.07.2013	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige) Grefstad, R. Kartlegging av slåttemark i Meldal og Orkdal kommuner i 2004, 2007 og 2009. Upublisert rapport, 27 s								Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype: % andel Slåttemark 100 %				Utforminger: % andel Svak lågurt slåtteeeng 90% Lågurteng 5% Svak lågurt fukteng 5%					
Tilleggsnaturtyper:									
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder						
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)									
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God		Slått		Torvtekt			
20 – 50 m		Svak		Beite		Brenning			
50-100 m		Ingen	x	Pløying		Park/hages tell			
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling					
		Dårlig		Lauving					
OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen) INNLEDNING Beskrivelsen er utarbeida av Steinar Vatne og Geir Gaarder på bakgrunn av eget feltarbeid 15.7.2013, i forbindelse med kartlegging av slåttemark i Orkdal og Meldal kommune på oppdrag fra Meldal kommune. Vegetasjonen i lokaliteten blei også delvis kartlagt av Ragnhild Borchsenius tidlig i juli 2013 (Borchsenius 2013).									
BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger ca 1 mil sørvest for Orkanger, sør for E39 i Orkdal kommune. Den omfatter et sørvendt engparti sør for tunet på Lillery. Lokaliteten grenser dels mot noen skogkledte knauser og kantsoner, men mest mot mer oppgjødslet, artsfattig eng (kunstmarkseng) med lavt innslag av naturengplanter. Berggrunnen er ganske kalkfattig.									
NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER Naturtypen er slåttemark og utforminga er svak lågurt slåtteeeng (T4-2), dels i overgang mot lågurteng (T4-3) og fukteng (T4-6)									
ARTSMANGFOLD: En del typiske arter for natureng forekommer spredt til vanlig, som hvitmaure, gulaks, rødknapp, engfiol, tepperot, prestekrage, blåklokke, harerug, engfrytle, legeveronika, vanlig nattfiol, småengkall, jonsokkoll og aurikkelsvæve. Det blei ikke sett beitemarksopp, men det er antagelig et middels godt potensial for krevende og rødlista arter.									
BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING: Lokaliteten stemmer forøvrig godt overens med areal som ikke ser ut til å være oppdyrka i flyfoto fra 1958 (norgebilder.no).									
FREMMEDE ARTER: Ingen.									

KULTURMINNER: Ingen kjente

SKJØTSEL OG HENSYN

Det beste for slåtteenga vil være årlig slått på seinsommeren og fjerning av høyet, gjerne etter et par dagers bakketørk eller hesjing. Det anbefales skjærende redskap: tohjulsslåmaskin eller ljå. Om ikke slått er mulig å gjennomføre, anbefales det at lokaliteten (og omliggende eng) gjerdes inn og beites av minst to ganger i løpet av sesongen (dette vil da medføre at lokaliteten over tid går over til naturbeitemark D04). Den bør ikke gjødsles, sprøytes eller pløyes, og andre fysiske inngrep bør unngås.

DEL AV HELHETLIG LANDSKAP:

Lokaliteten ligger i et område med flere artsrike slåtteenger på fraflytta gårder.

VERDIBEGRUNNELSE:

Lokaliteten har høy verdi på størrelse (ca 1 daa) og nærhet til andre kulturlandskapsmiljøer, og middels verdi på tilstand (noe gjengroingspreg, men lite preg av gjødsling og uten fremmede arter) og artsmangfoldet er av lav verdi. Dette tilsier trolig en svak B-verdi (viktig).

SKJØTSELSPLAN

DATO skjøtseleksplan: 12.12.2014	UTFORMET AV: Steinar Vatne		FIRMA: Økolog Vatne	
UTM 32V 535260 7012760	Gnr/bnr. 154/2	AREAL (nåværende): 2,2 daa	AREAL etter restaurering 2,2 daa	Del av verneområde? Nei

Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer.

Navn:

Odd Lykkja (Orkla landbruk) har tatt kontakt med grunneier Ivar Buan

Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer)

MÅL:

Hovedmål for lokaliteten: Holde en slåttemark i hevd gjennom årlig slått og fjerning av avlinga. Tilstanden skal være god.

Konkrete delmål: Sein slått (rundt månedsskiftet juli-august, etter blomstring og frøsetting) og oppsamling av høy, helst etter bakketørking eller hesjing. Høy skal ikke bli liggende igjen i enga. Fjerne alle trær i lokaliteten. Gjødsling, sprøyting eller andre inngrep skal ikke forekomme. Høstbeiting vil være gunstig.

Tilstandsmål arter: Jevnere fordeling og økt utbredelse av engplanter som vanlig nattfiol og småengkall.

Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing: Holde slåttemarka fri for oppslag av løvtrær.

AKTUELLE TILTAK:	Prioritering (år)	Ant daa og kostnad/daa	Kontroll : (Dato)
<i>Generelle tiltak:</i> Slått med tohjulsslåmaskin på seinsommeren. Ljå må brukes der en ikke kommer til med slåmaskin. Helst bakketørking eller hesjing. Grundig raking og oppsamling/fjerning av høy. Gammalt gras bør rakes godt opp. Enga skal ikke gjødsles. Timeanslag: Slått med tohjulsslåmaskin (og ljå) 2,2 daa: 1 time/daa Raking, vending og oppsamling for hånd 2,2 daa: 6 timer/daa	Årlig tiltak (2015-)	2,2 daa, ca 16 timer	
<i>Aktuelle ryddetiltak:</i> Fjerning av alle grantrær (ca 10 stk) og løvkratt. Stubber kappes i bakkenivå. Det er en fordel at trærne dras vekk fra slåttemarka før en kvister og kapper opp stokker. Kjøring med traktor må skje på frossen/snødekt mark. (Gamle bjørk, rogn eller selje kan gjerne få stå igjen). Hvis høstbeiting er mulig å gjennomføre: inngjerding av lokaliteten (eller et større område) med strømtråd eller fast gjerde.	2015	Ca 12 timer	Kostnad må evt. utredes
UTSTYRSBEHOV: Motorsag, ryddesag, traktor med vinsj. Tohjulsslåmaskin, ljå og rive. Presenning til å dra høy med. Evt. lett traktor med pickupvogn/høysvans.			
OPPFØLGING: Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Beitemarksopp.			
Tilskudd søkt år:		Søkt til:	
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:	
Skjøtselsavtale parter:			
ANSVAR: Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen.			

Kilder

Borchsenius, R. 2013. Kartlegging av slåttemark i Meldal og Orkdal kommuner. Upublisert notat.

Gaarder, G. og Vatne, S. 2014. Kulturlandskapskartlegginger i Hemne, Meldal og Orkdal kommuner. Miljøfaglig Utredning Rapport 2014-1: 1-26 + vedlegg.

Ortofoto/kart

Figur 3. Avgrensning av Lillery 1. I nedre del av slåttemarka står noen gran- og løvtrær som må fjernes. Satelittfoto fra 2013.

Bilde

Figur 4. Øvre del av slåttemarka Lillery 1. Bilde tatt mot nordøst. Foto: Geir Gaarder

Artsliste

Hvitmaure, gulaks, rødknapp, engfiol, tepperot, prestekrage, blåklokke, harerug, engfrytle, legeveronika, vanlig nattfiol, småengkall, jonsokkoll og aurikkelsveve.

C. Spesiell del: Lillery 2

SØKBARE EGENSKAPER (for Naturbase)									
Navn på lokaliteten Lillery 2					Kommune Orkdal			Områdenr.	
ID i Naturbase BN00088317			Registrert i felt av: Steinar Vatne og Geir Gaarder					Dato: 15.07.2013	
Eventuelle tidligere registreringer (år og navn) og andre kilder (skriftlige og muntlige) Grefstad, R. Kartlegging av slåttemark i Meldal og Orkdal kommuner i 2004, 2007 og 2009. Upublisert rapport, 27 s								Skjøtselsavtale: Inngått år: Utløper år:	
Hovednaturtype: % andel Slåttemark 100 %				Utforminger: % andel Svak lågurt slåtteeng 90% Svak lågurt fukteng 10%					
Tilleggsnaturtyper:									
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder						
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)									
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				Vegetasjonstyper:	
< 20 m	x	God		Slått		Torvtekt			
20 – 50 m		Svak		Beite		Brenning			
50-100 m		Ingen	x	Pløying		Park/hages tell			
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling					
		Dårlig		Lauving					
OMRÅDEBESKRIVELSE (For Naturbase og som grunnlag for skjøtselsplanen)									
INNLEDNING Beskrivelsen er utarbeida av Steinar Vatne og Geir Gaarder på bakgrunn av eget feltarbeid 15.7.2013, i forbindelse med kartlegging av slåttemark i Orkdal og Meldal kommune på oppdrag fra Meldal kommune. Vegetasjonen i lokaliteten blei også delvis kartlagt av Ragnhild Borchsenius tidlig i juli 2013 (Borchsenius 2013).									
BELIGGENHET OG NATURGRUNNLAG: Lokaliteten ligger ca 1 mil sørvest for Orkanger, sør for E39 i Orkdal kommune. Den omfatter et større sør-østvendt engparti øst for tunet på Lillery. Avgrensninga er gjort noe skjønsmessig mot mer gjødselprega og/eller mindre artsrikt engareal.									
NATURTYPER, UTFORMINGER OG VEGETASJONSTYPER Naturtypen er slåttemark med utforming svak lågurt slåtteeng (T4-2.1) med overganger til svak lågurt fukteng (T4-6.1).									
ARTSMANGFOLD: Lokaliteten har et noe ujevnt innslag av urter. Det blei bl.a. sett vanlig nattfiol (rikelig), grov nattfiol (1 ind. sett), aurikkelsvæve, prestekrage (vanlig), rødkløver, harerug, ryllik, blåklomme (sparsom), tepperot og gulaks. Til dels er det ganske stort innslag av firkantperikum, og ellers noe engsyre og sølvbunke, men det blei ikke sett grasarter som kan ha vært sådd inn. Det blei ikke sett beitemarksopp, men det er antagelig et middels godt potensial for krevende og rødlista arter.									
BRUK, TILSTAND OG PÅVIRKNING: Lokaliteten har antagelig ikke vært slått på flere tiår, det er stedvis et tjukt strølag, og engvegetasjonen virker å være litt utarma. Den er trolig lite gjødslet i nyere tid. Lokaliteten stemmer forøvrig godt overens med engareal som ikke ser ut til å være oppdyrka på flyfoto fra 1958 (www.norgebilder.no), men den kan ha vært pløyd før den tid.									

FREMMEDE ARTER: Ingen.
KULTURMINNER: Ingen kjente
SKJØTSEL OG HENSYN Det beste for slåtteenga vil være årlig slått på seinsommeren og fjerning av høyet, gjerne etter et par dagers bakketørk eller hesjing. Det anbefales skjærende redskap: tohjulsslåmaskin eller ljå. Om ikke slått er mulig å gjennomføre, anbefales det at lokaliteten (og omliggende eng) gjerdes inn og beites av minst to ganger i løpet av sesongen (dette vil da medføre at lokaliteten over tid går over til naturbeitemark D04). Den bør ikke gjødsles, sprøytes eller pløyes, og andre fysiske inngrep bør unngås.
DEL AV HELHETLIG LANDSKAP: Lokaliteten ligger i et område med flere artsrike slåtteenger på fraflytta gårder.
VERDIBEGRUNNELSE: Lokaliteten har høy verdi på størrelse (ca 9,3 daa) og nærhet til andre kulturlandskapsmiljøer, og lav-middels verdi på tilstand (lite oppslag, men ikke i hevd) og arts mangfoldet er av lav-middels verdi (flere krevende engplanter, middels potensial for rødlista beitemarksopp). Siden det er en stor sammenhengende slåtteeng, der flere av partiene har middels verdi, får den som helhet en svak B-verdi (viktig).

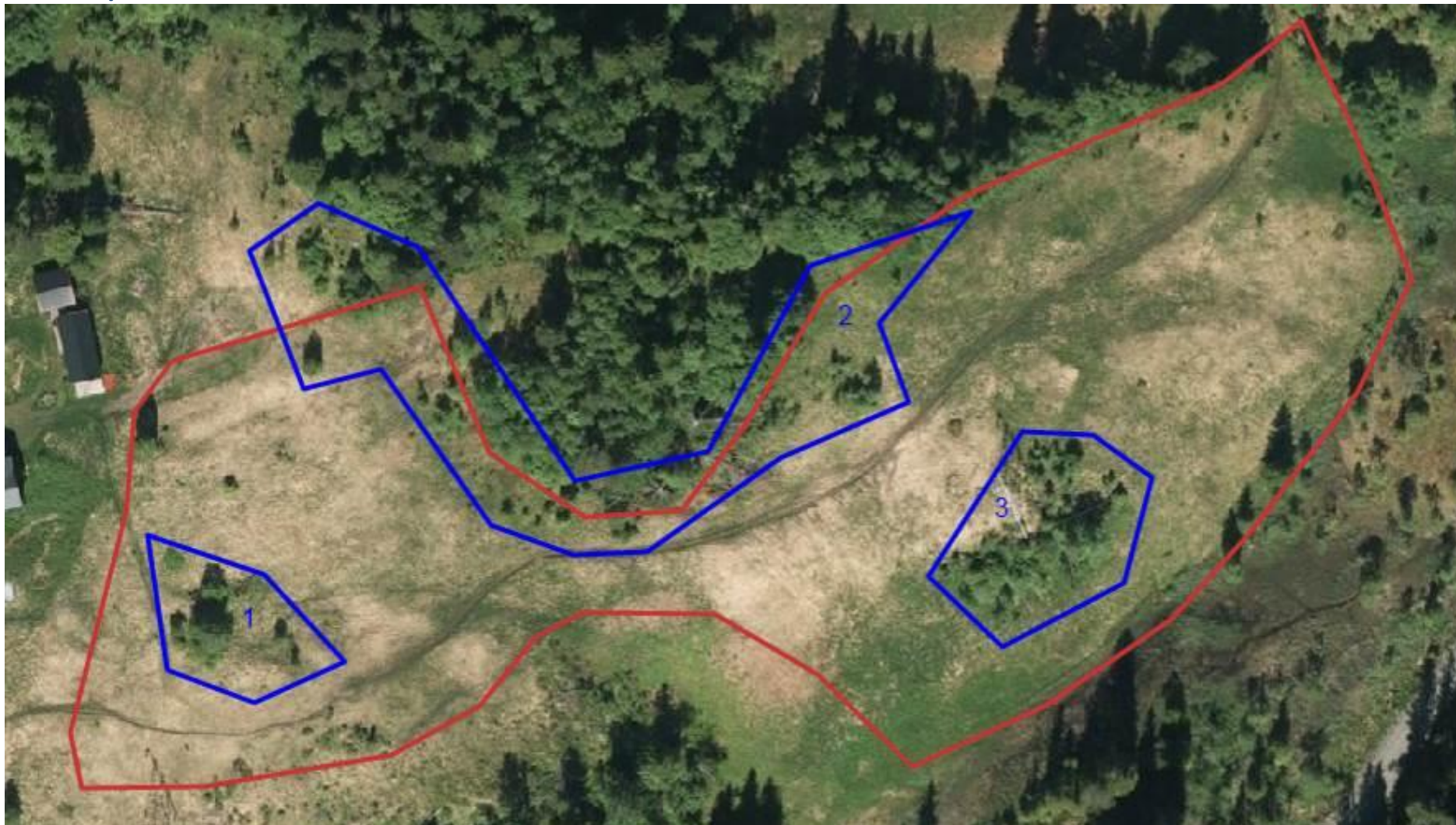
SKJØTSELSPLAN				
DATO skjøtseleksplan: 12.12.2014		UTFORMET AV: Steinar Vatne		FIRMA: Økolog Vatne
UTM 32V 535480 7012870	Gnr/bnr. 154/1	AREAL (nåværende): 12 daa (ca 9,5 daa helt åpent areal)	AREAL etter restaurering Ca 13 daa	Del av verneområde? Nei
Kontakt med grunneier/bruker (ev /informant). Før opp tidsperioder, ev datoer. Navn: Odd Lykkja (Orkla landbruk) har tatt kontakt med grunneier Ivar Buan			Type kontakt (befaring, tlf, e-post med mer)	
MÅL: <i>Hovedmål for lokaliteten:</i> Holde en slåttemark i hevd gjennom årlig slått og fjerning av avlinga. Tilstanden skal være god. <i>Konkrete delmål:</i> Sein slått (rundt månedsskiftet juli-august, etter blomstring og frøsetting) og oppsamling av høy, helst etter bakketørking eller hesjing. Høy skal ikke bli liggende igjen i enga. Fjerne de aller fleste trær i lokaliteten. Gjødsling, sprøyting eller andre inngrep skal ikke forekomme. Høstbeiting vil være gunstig. <i>Tilstandsmål arter:</i> Jevnere fordeling og økt utbredelse av engplanter som vanlig nattfiol og småengkall. <i>Mål for bekjempelse av problemarter/gjengroing:</i> Holde slåttemarka fri for oppslag av løvtrær.				

AKTUELLE TILTAK:		Prioritering (år)	Ant daa og kostnad/ daa	Kontroll : (Dato)
<i>Generelle tiltak:</i> Slått med lett traktor med knivbjelke og tohjulsslåmaskin på seinsommeren. Ljå må brukes der en ikke kommer til med slåmaskin. Helst bakketørking eller hesjing. Grundig raking og oppsamling/fjerning av høy. Gammalt gras bør rakes godt opp. En må bruke manuelle (rive og presenning) og evt. motoriserte redskap (venderive, høysvans/pickupvogn) til høy-arbeidet. Enga skal ikke gjødsles. Timeanslag: Slått med tohjulsslåmaskin (og ljå) 4 daa: 1 time/daa Raking, vendig og oppsamling for hånd 4 daa: 6 timer/daa Slått med lett traktor 8 daa: 1-2 timer Vending, ranking og bortkjøring med traktor 8 daa: 0,5 time/daa <i>Aktuelle ryddetiltak (figur 5):</i> Sone 1: fjerning av trær og løvkratt Sone 2: fjerning av alle trær og løvkratt untatt gamle bjørk, rogn og selje. Sone 3: Fjerning av småbusker, gran og trærne som henger utover slåttemarka Rydding av engkant: <i>Generelt om ryddetiltakene:</i> Tiltakene kan evt. fordeles over flere år. Stubber kappes i bakkenivå, slik at det blir lett å slå der seinere. Trær og busker kan med fordel fraktes ut av slåttemarka før kvisting og kapping. Kjøring med traktor bør skje på tørr, frossen eller snødekt mark. Steinsvans er gunstig til å samle sammen kvist på flatmark. Gamle løvtrær (selje, rogn, bjørk) og rettvekste einer bør få stå igjen spredt i slåttemarka og skogkanten. Hvis høstbeiting er mulig å gjennomføre: inngjerding av lokaliteten med strømtråd eller fast gjerde.		Årlig tiltak (2015-)	12 daa, ca 38 timer	
		2015	0,4 daa, ca 4 timer	
		2015	2 daa, ca 20 timer	
		2015	0,7 daa, ca 10 timer	
		2015	Ca 10 timer	
			Kostnad må evt. utredes	
UTSTYRSBEHOV: Motorsag, ryddesag, traktor med vinsj. Tohjulsslåmaskin, ljå og rive. Presenning til å dra høy med. Lett traktor med knivslåmaskin, venderive, pickupvogn/høysvans.				
OPPFØLGING: Skjøtselsplanen skal evalueres innen 5 år Behov for registrering av spesifikke artsgrupper: Beitemarksopp.				
Tilskudd søkt år:		Søkt til:		
Tilskudd tildelt år:		Tildelt fra:		
Skjøtselsavtale parter:				
ANSVAR: Person(-er) som har ansvar for iverksettelse av skjøtselsplanen.				

Kilder

Borchsenius, R. 2013. Kartlegging av slåttemark i Meldal og Orkdal kommuner. Upublisert notat.
 Gaarder, G. og Vatne, S. 2014. Kulturlandskapskartlegginger i Hemne, Meldal og Orkdal kom-muner. Miljøfaglig Utredning Rapport 2014-1: 1-26 + vedlegg.

Ortofoto/kart

Figur 5. Slåttemarka Lillery 2 (rød avgrensning) og sone 1-3 (blå avgrensninger) som bør ryddes for trær og løvoppslag. Satelittfoto fra 2013.

Bilder

Figur 5. Utsyn over de slake bakkene i slåttemarka Lillery 2 (myra i forkant inngår ikke i lokaliteten). Lokaliteten er for det meste helt åpen, men skogkrullen på midten av bildet bør tynnes kraftig, slik at bare noen eldre bjørker stå igjen. Det er ellers gunstig at engkanten ryddes fram der skogen har breia seg utover. Bilde tatt mot nord. Foto: Steinar Vatne.

Figur 6. Parti fra vestre del av slåttemarka. En del av arealet er såpass flatt at det kan være mulig å slå med en lett traktor, mens bratte partier, kantsoner og knauser må slå med tohjulsslåmaskin og ljå. Bjørkekratt er i ferd med å invadere slåttemarka. Bildet tatt mot nord. Foto: Steinar Vatne

Artsliste

Vanlig nattfiol, grov nattfiol, aurikkelsveve, prestekrage, rødkløver, harerug, ryllik, blåklokke, tepperot, gulaks, firkantperikum, engsyre, sølvbunke, gran, bjørk, einer.